

ירושלים הנצורה נקראה במקור Ambrosiana, שמה הקודם היה Cicino Viaregga ולפני כן נקראה Cicilio. זו הייתה ספינת עץ דו תרנית, Schooner, בדחי 300 טון, עשויה עץ ומצוידת במנוע דיזל. מהירותה הייתה בין 6 ל-7 קשרים. הספינה נרכשה על ידי עדה סרני במילנו. לאחר רכישתה הועברה הספינה ל **חחחח** שם החלה הכנתה להפלגה. צוות ההכנה כלל את מפקדה המיועד איש הפלי"ם יהודה צפתי, מספר אנשי מוסד ופועלים שכירים מקומיים. ההכנות כללו בניית דרגשים (שלד שהורכב מצינורות בניין ועליו משטחי עץ) בניית צריף עץ שיועד למטבח והכנתם של סליק למכשיר הקשר וסליק למלווים. כן הוטענו בספינה מזון ומים להפלגה. שם הצופן לספינה בזמן ההכנות היה **הקדוש**¹. כשבועיים לפני הפלגתה הצטרפו אל צפתי המלווה משה דפני, מלווה נוסף מקיבוץ גשר וה'גדעוני' דניאל סנדלר.² הצוות השכיר שגויס מנה רב חובל, מכונאי ראשי, רב מלחים ושלושה סיפונאים. המעפילים המיועדים, 680 במספר, היו בעיקר ממזרח אירופה והם התקבצו במספר מחנות הכשרה באיטליה. חוף ההעמסה שנבחר היה פשיה רומנה שמצפון לצי'ביטבוקיה. להעמסה הובאו שש סירות גומי וכדי ליעל את קצב עבודתן של הסירות בנו המלווים, כמו במקרים דומים בחוף זה, מזח קטן עשוי פיגומי בניין, מאותו חומר ממנו בנו את בסיסי הדרגשים. המזח פטר את המארגנים מהצורך להחייף את הסירות בכל סבב. בליל ההעמסה עגנה הספינה במרחק 400 מטרים מהחוף והעבירה חבל אל המזח המאולתר. סירות גומי החלו בסבבים כשהמעפילים היושבים בסירות מושכים בחבל בכוח ידיהם.³ כשהועלו מחצית האנשים החל הים לגעוש ואחת הסירות התהפכה, הפעולה הופסקה. האנייה התרחקה ועליה אותם מעפילים שכבר הספיקו לעלות. הים לא נרגע וכעבר יומיים הוחלט לבחור בחוף אחר להעמסה. החוף שנבחר הייה בגאאטה, כ-200 קילומטרים דרומה לפשיה רומנה. המעפילים הועברו בסירות לספינת דייג קטנה שהייה בשירות המוסד (**אלברטינה?**) וזו העבירה אותם לאנייה שעגנה במרחק גדול יותר מהחוף. ההעמסה הסתיימה ב-3 בפברואר בשעה 03:00 לפנות בוקר,

¹ שם צופן "הקדוש". בכלי אוכל ומים – לארנון מליאונרדו 1915 4.2.48

² ינאי ואלמוג סיפור המעשה דניאל סנדלר ע"מ 377
³ מגירה: אמ"ה דוח יהודה צפתי: דרגשים צפופים

האנייה הרימה עוגן והפליגה דרומה באיטיות שכן התכנית הייתה לעבור את מצר המסינה בלילה. עם יציאתה מהמצר הפליגה הספינה ועברה מדרום לכרתים ואחר כך פנתה לכיוון אלכסנדריה כשהתכנית הייתה להפליג לאורך החוף המצרי ולהגיע אל חופי הארץ מדרום.⁴ במהלך ההפלגה נקבע גם שמה של האנייה ירושלים הנצורה לאות הזדהות עם תושבי ירושלים הנתונים במצור.

ב-10 בפברואר בשעה 10:00 כשהייתה הספינה במרחק 80 מייל מחופי הארץ הופיע מטוס סיור מעל האנייה. בשלב זה היו כל המעפילים מתחת לסיפונים, מבני השירותים והמטבח המאולתר פורקו והושלכו לים יום קודם לכן ובכל זאת נראתה הספינה חשודה, עובדה היא כי לאחר **שעתיים** הופיע מטוס נוסף ולפנות ערב הופיעה המשחתת HMS Cheviot.⁵ המשחתת ליוותה את האנייה במהלך הלילה ולמחרת הצטרפה לליווי המשחתת HMS Chaplet.⁶

המשחתות חסמו את דרכה של האנייה מזרחה ואפשרו לה לנוע רק צפונה, לכיוון חיפה. מפקד ה Cheviot פנה ברמקול אל הספינה והודיע שאין בכוונתו להפעיל כוח אם האנייה תפליג לנמל חיפה. האנייה המשיכה בנתיבה צפונה, המלווה משה דפני הנחה את האנשים לא להתנגד.⁷ כשהייתה הספינה מרחק 600 מטרים מפתח הנמל נצמדה המשחתת Chaplet אל האנייה, המלווים חיבלו במנוע וירדו אל הסליק שהוכן מהעוד מועד, רב החובל והצוות נטמעו בין המעפילים. המלחים הבריטים פשטו על הסיפון והמעפילים לא גילו כל התנגדות, חלקם אף סייע למלחים הבריטיים בתהליך. בצוות ההשתלטות נמנה גם קצין משטרה והאירוע עבר למעשה לפיקודה של המשטרה, מהנמל נשלחה הגוררת המגויסת HMT Marauder וזו גררה את האנייה והצמידה אותה לדופן הסיירת HMS Phoebe. פעולת ההורדה, הבדיקה והחיטוי נעשתה על סיפון הסיירת שכן הרציף היה תפוס על ידי כוחות בריטיים שהיו בתחילתו של תהליך הפינוי מהארץ.⁸ בחיפוש שנעשה בספינה לאחר מכן התגלו מכשירי הקשר שהוסתרו בסליק.

מהסיירת הועברו המעפילים לאניית הגירוש 'אושן ויגור' וזו יצאה לדרכה ב-11 בפברואר בשעה 15:00 אחר הצהריים.⁹ תהליך ההעברה עבר בשקט ובסדר, למחרת הגיעה האנייה לפמגוסטה והמעפילים הועברו למחנה קראולוס.

⁴ תוכנו להגע לזליג (תל אביב) מדרום- לקדוש מארנון 0845 8.2.48

⁵ אמ"ה דו"ח המפקד

⁶ ניניאן – פטרול, עמ' 159.

⁷ ינאי ואלמוג דפני סיפור המעשה עמ' 191.

⁸ ניניאן-פטרול, עמ' 159.

⁹ דבר, יום חמישי, פברואר 12, 1948; מדור; Front page